

rohegeeniuse toob sinuni

EESTI LOODUS

Mida teevad lehmad Eesti suurimas kuurortlinnas?

Keskkonnaministeerium ja KIK

26. aug. 2020 kell 11:50

f Jaga Facebookis

✉ Saada e-kirjaga

Foto: Bert Holm

Meie suvepealinn on eelkõige tuntud oma kena promenaadi ja mõnusa ranna tõttu, aga kui veidi edasi jalutada, satud kohe Tervise Paradiisi tagant otse karjamaale: veised mäletsevad ja peredega jalutama tulnud lapsed kilkavad vaimustusest. Taamal terendavad nõukaaegsed kortermajad.

Pärnu külaline võib hetkeks segadussegi sattuda: olen ma nüüd rannas, linnas või maal?

Õige vastus on: rannaniidul.

Rannaniit on merevee poolt sageli üleujutatud lage karjamaa. Loomakasvatuse algusest saadik hakkasid inimesed oma veiseid niitudele viima ja nii on neid alasid aastasadu majandatud. Mereäärseid madalaid rohumaid pole kunagi üles küntud, sinna pole midagi juurde istutatud, samuti pole rannaniite väetatud.

LIFE+ projekti “Urbancows ehk linnalehmad” projektijuht Bert Holm räägib, et mereäärsed niidud on olulised, kuna need on elupaigaks soolalembestele taimedele ning koduks ja peatuspaigaks erinevatele lindudele. Lisaks hoiavad rannaniidud inimasulaid üleujutuse eest ning seovad mullalämmastikku.

Et rannaniidud säiliks, peavad inimesed neid edasi majandama, kas seal niitma või karjatama. “Kui tegevus lakkab, läheb liikide konkurents tasakaalust välja ja mõjule pääsevad kõrgekasvulised taimed,” selgitab Holm.

Üks niisugune kõrgekasvuline taim on pilliroog, mis katab kogu niiskema osa. Kui pilliroog võimust võtab, kaovad madalakasvulised taimed ja hävinevad rändlindude ja rannaniidul pesitsevate lindude elupaigad.

Lehmi ei peetud kuurordis esteetiliseks

Enne teist maailmasõda oli karjatamine Pärnu linnas täiesti tavaline. Foto: Bert Holm

Karjatamine Pärnu linnas hakkas vähenema pärast teist maailmasõda ning nihkus aegamööda linna piiride suunas.

“Kui pärast sõda peeti Pärnu linnas veel ohtralt lehmi, lambaid ja kitsi, siis peagi, kui poest oli juba rohkem asju saada, kadus vajadus loomi pidada ära ja inimesed vahetasid tegevusala. Lehma pidada on küllalt keeruline ja tüütu. Palju lihtsam ja tasuvam on mingis muus valdkonnas tööd leida,” räägib Holm, kuidas põllumajanduspraktikad muutusid.

Teine põhjus, miks lehmad Pärnu linnast kadusid, oli esteetiline. Arvati, et loomade karjatamine mere ääres ei sobi kuurortlinna kuvandiga kokku. Kardeti nii reostust kui ka seda, mida inimesed arvavad. Ühel hetkel keelati lehmade pidamine kesklinna ja Papiniidu piirkonnas üldse ära.

Päriselt aga loomapidamise traditsioon Pärnu rannaniidul ei katkenudki.

“Isegi siis, kui linnalehmade projekt aastal 2012 algas, elas Raekülas veel üks vanem naisterahvas, kes käis oma küülikutele rannaniidult heina tegemas,” räägib Holm.

Pärnu rannaniit oli prügi peitmise koht

Roogu kasvanud Pärnu rannaniit enne taastamist. Foto: Bert Holm

Pärnu rannaniidu kaitseala ulatub supelrannast linna piirini. Kuna rannaniidud olid olnud pikalt kasutuseta, tekkis Keskkonnaametis mõte need taastada: pilliroog välja tõrjuda ja taasalustada karjatamisega.

Alal nähti ka suurt potentsiaali loodushariduslikus mõttes. Üle inimese pea kõrguva roostiku tõttu oli rannaniitudest saanud populaarne prügi peitmise koht.

Olukorra muutmiseks ja looduse korda tegemiseks saigi ellu kutsutud linnalehmade projekt, mille eesmärgiks oli taastada Pärnu rannaniit.

Kõigepealt tõrjuti pilliroog, seejärel leiti karjataja ning rajati vaatetornid ja laudtee. Igakevadistel talgutel korjati kokku umbes viis tonni prügi, mis viidi Seljametsa prügilasse.

Tervise Paradiisi tagune laudtee. Foto: Mati Kose

Rannaniidu taastamisel oli suureks abiks Euroopa Komisjoni LIFE toetusprogramm. Ilma selleta oleks Pärnu rannaniit tõenäoliselt tänase päevani läbimatu pilliroopadrik.

Kust tulevad lehmad Pärnu rannaniidule?

Kaitseala on Pärnu jõega tükeldatud. Vana-Pärnu 64 hektari suurust ala hooldab üks Pärnumaa veisekasvataja. Teisele poole jõge, Papiniidu ja Raeküla poolele tuuakse loomad päris kaugelt – Valga-Võrumaa piiri pealt.

Rannaniidul patseerivad lihaveised. Võrreldes piimalehmadega, keda laudast välja ei lastagi, naudivad nemad mõnusat elu. Nimelt kehtib lihaveiste pidamisel reegel: mida rohkem on loom väljas, seda väiksemad on tema ülalpidamiskulud. Nii ongi loomad terve suve vabapidamisel: söövad seda, mis meeldib, ja joovad merevett.

“Õnnelikumat looma annab otsida,” on Holm rahul, kes peab Eesti mudelit nii ökoks, kui see veel olla saab.

“Ühtepidi on loom looduse rüpes, sööb seda, mida tahab süüa, ja teistpidi hoiab oma tegevusega elus meie kõige liigirikkamad kooslused – poollooduslikud kooslused,” selgitab Holm, miks on parem süüa Eestis kasvatatud lamba või veise liha.

Hirm lehmade ees

Ehkki linnalehmade projekt on igati positiivne algatus – hoitakse elus traditsiooni, taastuvad paljude lindude ja taimede elupaigad ning pakutakse positiivseid emotsioone lastele, kellele see võib olla esimene kokkupuude suurte loomadega, tekitab veiste linna toomine esialgu psühholoogilise tõrke. “Linnainimene pole harjunud, et tal on korrusmajast paarisaja meetri kaugusel lehm,” nendib Holm. Kardeti, et äkki on lehmad ohtlikud ja loomasõnnik mõjub halvasti keskkonnale.

Inimesed, kes elavad Papiniidu 1970ndatel ehitatud korrusmajades, pole kunagi varem oma aknast lehma näinud ja neil oli ka kõige raskem selle mõttega harjuda.

“Kõige rohkem negatiivset vastukaja tuligi sellest piirkonnast, kus enam ei mäletatud, et vanasti olid lehmad kogu aeg niidul toimetamas. Raekülas ja Vana-Pärnus oli vastasseisu märksa vähem, sest vanemad inimesed olid seal ise veel oma loomi karjatanud,” räägib Holm.

Unikaalne kogu Euroopas

Taastatud Pärnu rannaniit annab ka linnalastele võimaluse lehma lähedalt näha. Foto: Bert Holm

See, et kõrvuti eksisteerivad linn, rand ja rannaniit, ei ole Euroopas sugugi tavaline praktika.

“Rand kui selline on ju igas Euroopa mereäärses linnas ühel või teisel moel olemas. Aga et linnasüdames on linnustiku ja taimestiku seisukohalt üliväärtuslik roheala, mida karjatatakse, kus sa näed lehma ja vasikat, lindu ning orhideed – sellist ala on ikka väga vähestes kohtades. See on vaatamisväärsus,” möönab Holm.

Euroopa niidukoosluste saatuse on projektijuhi sõnul olnud hoopis kurvem kui meil. “Kuna teistes riikides pole olnud nõukogude aega, siis olid nende võimalused hoopis teised ja poollooduslikud kooslused ehitati täis või hariti üles,” räägib ta.

Linnalehmade projekt kestis aastatel 2012–2016, kuid selle mõju on märgata praeguseni – seda näeb igaüks, kes Pärnus veidi pikema jalutuskäigu ette võtab. Rannaniidu laudteel jalutades saab nii linnaelanik kui turist teadmisi rannaniidu kohta ning ka veised tulevad Pärnusse igal kevadel tagasi.

Säilitamiseks Eestile omast liigilist mitmekesisust ja traditsioonilist maastikku, saab alates 28. augustist Keskkonnainvesteeringute Keskusest ja Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi vahenditest taotleda toetust poollooduslike alade taastamiseks ja hooldamiseks.

Toetust saab küsida investeeringuteks puisniitudel, loopealsetel, lubjavaestel aruniitudel, lubjarikastel aruniitudel, nõmmeniitudel, lamminiitudel, soostunud niitudel ning liigikaitseliselt olulistel rannaaladel.

Taotlusvooru infopäev toimub 9. septembril veebi vahendusel. Täpsemat infot leiab Keskkonnainvesteeringute Keskuse kodulehelt.

Artikli kirjutamist on rahastatud projektist “LIFE programmist teadlikkuse suurendamine ja projektitaotluste kvaliteedi parandamine 2”, mida rahastab Euroopa Liidu liikmesriikide keskkonnaprojektide kaasrahastamise programm LIFE.

Märksõnad: [AwaRaEst LIFE](#), [keskkond](#), [keskkonnainvesteeringute keskus](#), [keskkonnaministeerium](#), [kik](#), [LIFE](#), [loodus](#)

SAMAL TEEMAL

Võõrliigid meie looduses: kust nad tulevad ja kellele neid vaja on?

Mis mõjutab kalade arvukust Eesti vetes?

Miks kaovad maailmast mesilased ja teised tolmeldajad?

 [Jaga Facebookis](#)

 [Saada e-kirjaga](#)

 [Kommenteeri](#)

Loed AwaRaEst LIFE blogi, kus tutvustame, mida LIFE programmi projektide abil Eesti looduse ja keskkonna heaks tehtud on ning mida plaanime tulevikus ellu viia.

[Vaata kõiki artikleid](#)

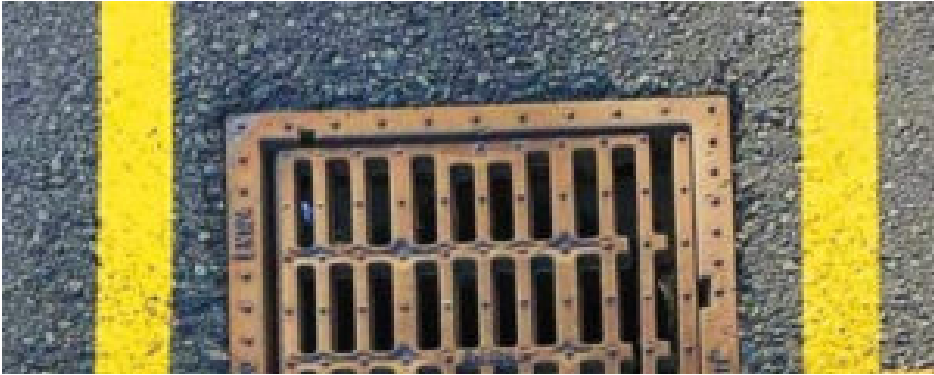
Oled sa **DigiPRO** või **Geenius**? [Vali sobiv tellimus siit.](#)

POPULAARSED LOOD

UUDIS

Tarmo Tähepõld: suitsu ostmiseks peaks tulevikus olema ette näidata tervisetõend

UUDIS

Miks on Tallinnas sadeveekaevude ümber kollased raamid värvitud?

- Menüü
- Geenius
- Auto
- Digi
- DigiPRO
- Diktor
- Kodu
- Raha
- Rohe
- Tervis

Hiidlased mälestavad haamriga tapetud rebast**Onnik Rõnäs: veerandist seenekubadest piisab, et tappa natuke tundlikum inimene**

UUDIS

Profirattur Rein Taaramäe abikaasa veetis nädala varjupaigas koos surmasuust päästetud koertega

Iga jahihooaja lõppedes hüljatakse või tapetakse Hispaanias jõhkral viisil kümneid tuhandeid hurtasid

UUDIS

Loomakaitse liit süüdistab Kärkla vallaametnikku rebasekutsika haamriga tapmises

VIIMATI LISATUD

Tartu linn tarbib järgmisest aastast ainult taastuvelektrit

27. august 2020 kell 11:45

Tarmo Tähepõld: suitsu ostmiseks peaks tulevikus olema ette näidata tervisetõend

27. august 2020 kell 11:25

Hiidlased mälestavad haamriga tapetud rebast

27. august 2020 kell 10:39

Miks on Tallinnas sadeveekaevude ümber kollased raamid värvitud?

26. august 2020 kell 19:07

Loomakaitse liit süüdistab Kärkla vallaametnikku rebasekutsika haamriga tapmises

26. august 2020 kell 13:46

Mida teevad lehmad Eesti suurimas kuurortlinnas?

26. august 2020 kell 11:50

Vaata kõiki artikleid

ÜLESKUTSE

Aita meil *podcaste* teha ja saa kingituseks Geeniuse kraami

- Toetan Autotundi
- Toetan Restarti
- Kuulan saateid

POPULAARSED LOOD MUJAL GEENIUSES

AUTO • HEA NIPP

Rubriiki toetab IIZI

Kas automaatkastiga autot võib pukseerida?

DIGI • SUUR LUGU

ELi hiigelplaan tooks nutitelefonide disaini täieliku kannapöörde

DIGI • ANDROID

Rubriiki toetab Samsung

Tuntud Hiina telefonitootja siseneb Eesti turule, poodidesse jõuavad mudelid juba septembris

DIGI • HEA NIPP

Rubriiki toetab IIZI

Kuidas telefonis lahti saada vaikerakendustest, mida sa ei kasuta?

DIGI • TEADUS JA TULEVIK

Rubriiki toetab TalTech

Maa poole liigub asteroid, mis võib 0,41 % tõenäosusega meid tabada

DIGIPRO • UUDIS

Eestlaste loodud enneolematu uudisteäpp tõstis üle poole miljoni euro

AUTO • UUDIS

Klient süüdistab Subaru esindust vigade varjamises, automüüja lükkab süüdistused tagasi

RAHA • UUDIS

Kas münte on üldse mõtet koguda? Poed ei pea suurt hulka sente vastu võtma, nende kontole panek maksab korralikult

ÄRA JÄÄ ILMA PÄEVA PÕNEVAMATEST LUGUDEST

Telli Geeniuse uudiskiri

Saadame sulle igal argipäeval ülevaate olulisematest Geeniuse teemadest.

Liitun

Geenius Meedia OÜ
Ahtri 6, 10151 Tallinn
Tel 660 9797
geenius@geenius.ee

[Üldised kasutustingimused](#) | [Andmekaitsetingimused](#)

© Geenius Meedia OÜ, 2020.

Portaalid

- [Geenius](#)
- [Autogeenius](#)
- [Digigeenius](#)
- [DigiPRO](#)
- [Diktor](#)
- [Kodugeenius](#)
- [Rahageenius](#)
- [Rohegeenius](#)
- [Tervisegeenius](#)

Ajakirjad

- [Digi](#)
- [Mood](#)
- [Muki](#)

Podcastid

- [Autotund](#)
- [Algorütm](#)
- [Digitund](#)
- [Restart](#)

Sotsiaalmeedia

- [Facebook](#)

Kontakt

- [Toimetus](#)
- [Reklaamiinfo](#)

Geeniuse portaale majutab

